

# **Renskötsellag 14.9.1990/848**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

## **1 kap**

### **Allmänna stadganden**

#### **1 § (22.12.2009/1466)**

##### **Lagens tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på bedrivande av renskötsel inom renskötselområdet. Lagens 31–38 § tillämpas dessutom på det område utanför renskötselområdet som avses i 35 § 1 mom.

Utöver denna lag gäller vad som särskilt avtalats mellan Finland och främmande makter i angelägenheter som har samband med renskötseln.

I fråga om de uppgifter som ålagts länsstyrelsen i avtalet mellan Finland och Norge om uppförande och underhåll av rengården samt andra åtgärder för att hindra att renar kommer in på det andra rikets område (FördrS 30/1983) är Regionförvaltningsverket i Lappland behörig myndighet.

#### **2 §**

##### **Renskötselområdet**

Renskötselområdet omfattar Lapplands län, med undantag av städerna Kemi och Torneå samt Keminmaa kommun, och av Uleåborgs län Hyrynsalmi, Kuivaniemi, Kuusamo, Pudasjärvi, Suomussalmi, Taivalkoski och Yli-Ii kommuner samt de områden av Puolanka, Utajärvi och Ylikiiiminki kommuner som ligger norr om Kimminge älv och landsvägen Puolanka-Hyrynsalmi.

De staten tillhöriga marker som ligger norr om gränsen på den karta som utgör bilaga till denna lag bildar ett område som är särskilt avsett för renskötsel. Mark inom detta område får inte användas så att det medför betydande olägenhet för renskötseln. Överlåtelse och utarrendering av mark inom området får ske endast på det villkor att markägaren eller arrendatorn inte har rätt till ersättning för de skador som renarna orsakar.

#### **3 §**

##### **Rätt att bedriva renskötsel**

Renskötsel får, med de inskränkningar som stadgas i denna lag, inom renskötselområdet bedrivas oberoende av ägande- eller besittningsrätten till marken.

#### **3 a § (30.12.1996/1353)**

##### **Betesgång för renar på ett skyddsskogsområde**

Betesgången för renar på det skyddsskogsområde som avses i 12 § skogslagen (1093/1996) skall ske med iakttagande av särskild försiktighet och så att den inte orsakar en förskjutning av skogsgränsen. Det i skogsbruksärenden behöriga ministeriet kan för att förhindra att skogsgränsen förskjuts meddela nödvändiga bestämmelser om begränsning av betesgång för renar på ett skyddsskogsområde.

#### 4 §

##### **Renägare**

Renar får ägas endast av sådana medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som har varaktig hemort inom renskötselområdet. Dessutom får Renbeteslagsföreningen äga renar i försöks- och forskningssyfte. (28.6.1993/614)

När någon som är bosatt utanför renskötselområdet blir ägare till renar skall 9 § 2 och 3 mom. iakttas. Då någon som är bosatt utanför renskötselområdet äger renar, har han rätt att äga renarna och få dem skötta under den tid som stadgas i 9 § 2 och 3 mom.

Utan hinder av denna paragraf får även en medborgare i en stat som tillhör Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som inte bor inom renskötselområdet äga körrenar. (28.6.1993/614)

#### 5 §

##### **Definitioner**

I denna lag avses med

- 1) *slaktrenar* slaktade renar,
- 2) *livrenar* andra renar än slaktrenar och
- 3) *inräknade renar* äldre än ett år gamla slakt- och livrenar som en renägare har enligt den senast fastställda renlängden.

## **2 kap**

### **Renbeteslag och Renbeteslagsföreningen**

#### 6 §

##### **Renbeteslag**

De renägare som bor inom renskötselområdet och vilkas renar enligt 9 § 1 och 2 mom. sköts inom ett renbeteslags område (*delägare*) bildar ett renbeteslag. Renbeteslagsföreningen, renbeteslaget och den som avses i 9 § 3 mom. är inte delägare i ett renbeteslag. En renägare kan vara delägare endast i ett renbeteslag.

Ett renbeteslag kan kära och svara i mål som gäller renskötsel inom dess verksamhetsområde och i sitt namn förvärva rättigheter samt ingå förbindelser för fullgörande av sina uppgifter

enligt denna lag. En delägare i ett renbeteslag är inte personligen ansvarig för renbeteslagets förpliktelser.

Gränserna för renbeteslagens verksamhetsområden fastställs av Regionförvaltningsverket i Lappland. Skyddsgärdet mellan renbeteslag anses dock som renbeteslagens gräns. Ett renbeteslag har sin hemort i den kommun som dess område eller största delen därav hör till. (22.12.2009/1466)

## 7 §

### **Ett renbeteslags uppgifter**

Ett renbeteslag skall se till att de renar som tillhör delägarna i renbeteslaget sköts inom renbeteslagets område och att de arbeten som hör till den renskötsel som bedrivs av delägarna blir utförda samt hindra att renar som tillhör delägarna orsakar skada och går in på ett annat renbeteslags område. Dessutom skall renbeteslaget utföra de andra uppgifter som det har enligt denna lag eller de stadganden och bestämmelser som utfärdas med stöd av lagen.

Renbeteslaget är skyldigt att sörja för att de uppgifter som nämns i 1 mom. utförs även i fråga om sådana renar som finns inom dess område, men tillhör delägare i andra renbeteslag. Dessa renbeteslag har dock rätt att, sedan överenskommelse ingåtts med renbeteslagets renvärd, hämta sina inräknade renar före utgången av renskötselåret. För kostnaderna för uppgifter som nämns i detta moment får ett renbeteslag ersättning enligt 29 § 1 mom.

Då ett renbeteslag har slutit ett avtal som avses i 9 § 3 mom., utför renbeteslaget de uppgifter som nämns i 1 mom. även i fråga om renar som avses i avtalet.

## 8 §

### **Bildande av ett renbeteslag**

Ett renbeteslag bildas vid en stämma som hålls vid en av Regionförvaltningsverket i Lappland bestämd tid, sedan gränserna för renbeteslagets verksamhetsområde har fastställts. Rätt att delta i stämman har alla de renägare vilkas renar sköts inom renbeteslagets område. På stämman tillämpas i övrigt 13–15 §. Den sammankallas likväl av en person som utses av Regionförvaltningsverket i Lappland. (22.12.2009/1466)

Då ett renbeteslag bildas genom att två eller flera renbeteslag sammanslås, övergår de upphörande renbeteslagens egendom till det renbeteslag som bildas, i den mån den inte fördelas mellan delägarna i de renbeteslag som upphör. Om värdena av egendomsposter som övergår från upphörande renbeteslag är olika stora, beräknat enligt antalet inräknade renar från dessa renbeteslag, skall det renbeteslag, för vilket det sålunda beräknade värdet av dess egendom blir lägre än värdet av egendomen för det renbeteslag vars egendomsvärde är störst, till det renbeteslag som bildas betala ett belopp som motsvarar skillnaden mellan värdena av dessa egendomsposter, såvida inte något annat avtalas vid stämman.

Vad som stadgas i 2 mom. iakttas i tillämpliga delar även i fråga om ett sådant bildande av renbeteslag vid vilket en del av något annat renbeteslag införlivas med det renbeteslag som bildas.

## 9 §

## **En renägars rättigheter mot renbeteslaget**

En renägare som bor inom renskötselområdet har rätt att få sina renar skötta inom ett sådant renbeteslags område som helt eller delvis ligger inom hans hemkommun. En renägars renar skall skötas inom samma renbeteslags område, om inte något annat följer av 2 mom.

Om en renägare flyttar till en annan kommun och inte kan föra sina renar för att skötas inom ett annat renbeteslags område, har han rätt att få dem skötta inom det tidigare renbeteslagets område under tre år räknat från flyttningen.

Utan hinder av denna paragraf får ett renbeteslag enligt ett avtal, som ingås för viss tid, för skötsel även omhändertagna renar som tillhör en renägare som avses i 4 § 3 mom. samt renar som tillhör någon renägare inom renskötselområdet som inte avses ovan i 1 mom.

## **10 §**

### **Införande av renar till ett renbeteslags område**

Då det finns särskilda skäl kan ett renbeteslags styrelse besluta att renar inte får föras in till renbeteslagets område.

För att andra renar än kör- eller slaktrenar skall kunna föras in för skötsel till ett sådant renbeteslags område vars styrelse inte har fattat ett beslut enligt 1 mom., krävs tillstånd av renbeteslagets styrelse.

## **11 §**

### **Inskrivningsavgift**

När renar förs in för skötsel till ett renbeteslags område, skall renägaren betala en inskrivningsavgift till renbeteslaget. Avgiften uträknas så att nettobeloppet av renbeteslagets egendom delas med antalet livrenar i renbeteslaget och det sålunda erhållna talet multipliceras med det antal livrenar som förs in. Renbeteslagets styrelse beslutar om inskrivningsavgiftens storlek och tiden för dess betalning.

Då införandet av renar beror på att renägaren har bytt boningsort, betalas en del av inskrivningsavgiften av det renbeteslag inom vars område renarna tidigare har skötts. Den här angivna avgiftdelen som renbeteslaget skall betala är högst 50 procent av den avgift som avses i 1 mom. och högst lika stor som det betalande renbeteslagets inskrivningsavgift skulle vara, om den räknades ut enligt 1 mom.

## **12 §**

### **En delägars skyldigheter gentemot renbeteslaget**

Delägarna i ett renbeteslag skall delta i dess verksamhet genom att betala en årsavgift vars belopp står i proportion till det antal inräknade renar som de har. En delägare kan betala årsavgiften genom att antingen själv utföra eller låta utföra de renskötselarbeten som renbeteslagets styrelse har bestämt eller genom att betala den i pengar, enligt vad renbeteslaget beslutar vid sin stämma.

Om en delägare i renbeteslaget under två renskötselår i följd utan godtagbart skäl har låtit bli att delta i renskötselarbete, får renbeteslaget ålägga honom att betala årsavgiften förhöjd, dock högst till det dubbla beloppet.

Renbeteslagets stämma kan påföra delägarna avgifter för renskötselarbeten som renbeteslaget har utfört.

Renskötselåret börjar den 1 juni och slutar den 31 maj.

### **13 §**

#### **Uppgifterna för ett renbeteslags stämma**

Ett renbeteslags stämma beslutar om renbeteslagets ärenden, om inte beslut i något ärende enligt denna lag skall fattas av styrelsen eller renvärderna.

Vid stämman behandlas dessutom de ärenden som med stöd av 44 § 2 mom. har hänskjutits till den. Vid stämman behandlas dessutom de ärenden som styrelsen har rätt att avgöra och som styrelsen hänskjuter till den för behandling.

### **14 §**

#### **Sammanställande av ett renbeteslags stämma**

Ett renbeteslags stämma sammankallas av renbeteslagets styrelse genom en annons som ska publiceras i en inom renbeteslagets område spridd dagstidning minst sju dagar före stämman. Dessutom ska styrelsen sammankalla stämman, då delägare i renbeteslaget som äger minst tio procent av de inräknade renar som tillhör renbeteslagets delägare yrkar på detta för avgörande av ett visst ärende. Om stämman inte har sammankallats inom en månad från det yrkandet bevisligen framställdes, får Regionförvaltningsverket i Lappland berättiga den som har framställt yrkandet att sammankalla stämman. (22.12.2009/1466)

Vid stämman behandlas endast de ärenden som har nämnts i kallelsen. Dock skall ett ärende som avses i 44 § 2 mom. behandlas vid stämman trots att det inte har nämnts i kallelsen, om renägaren fordrar det.

### **15 §**

#### **Röstning vid renbeteslagets stämma**

Vid ett renbeteslags stämma har en delägare lika många röster som han har inräknade renar. Ingen får dock rösta med ett röstetal som utgör mer än fem procent av antalet inräknade renar som delägarna i renbeteslaget har. En delägare får använda sin rösträtt även genom ombud.

Som stämmans beslut anses den mening som har understötts av flertalet av de avgivna rösterna. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, vid val likväl lotten.

### **16 §**

#### **Närmare stadganden om renbeteslagets stämma**

Närmare stadganden om anordnande av ett renbeteslags stämma och om behandlingen av ärenden vid denna utfärdas genom förordning.

## **17 §**

### **Renbeteslagets styrelse**

Till ett renbeteslags styrelse hör renvärderna som ordförande, vicevärderna som vice ordförande och fyra delägare i renbeteslaget som övriga medlemmar. Mandatperioden för medlemmarna är tre år.

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller, vid förhinder för honom, av vice ordföranden. Den är beslutförför då mötets ordförande och minst två andra medlemmar är närvarande. Vid styrelsens möte har varje medlem en röst. När beslut fattas skall i övrigt iakttas 15 § 2 mom.

## **18 §**

### **Styrelsens uppgifter**

Styrelsen har till uppgift att leda renbeteslagets verksamhet samt sörja för beredningen och verkställigheten av stämmans beslut. Styrelsen skall vid nästa stämma underrätta delägarna i renbeteslaget om sina beslut.

## **19 §**

### **Renvärden**

Renvärden skall se till att de praktiska uppgifter som hör till renbeteslaget fullgörs, verkställa styrelsens beslut, företräda renbeteslaget, övervaka funktionärernas verksamhet, se till att ordning och denna lag iakttas vid renskötselarbetena samt utföra övriga uppgifter som hör till renbeteslaget och som inte har stadgas för stämman eller styrelsen.

Ställföreträdare för renvärderna är vicevärderna. Om också vicevärderna har förhinder, är en av styrelsen utsedd delägare i renbeteslaget ersättare för renvärderna.

Renbeteslagets stämma väljer renvärderna och vicevärderna för tre år i sänder.

## **20 §**

### **Renbeteslagsföreningen**

Renbeteslagen bildar en förening som har till uppgift att

- 1) utgöra en föreningslänk mellan renbeteslagen,
- 2) utveckla renskötseln och renhushållningen,
- 3) främja renskötselforskningen, försöksverksamheten i fråga om renskötsel och renförädlingen samt att

4) utföra övriga uppgifter som föreningen har enligt stadganden och bestämmelser.

Medlemmar i föreningen är samtliga renbeteslag, och de utövar sin beslutanderätt vid föreningens möte. Vid mötet har varje renbeteslag en röst för varje fullt och begynnande tusental inräknade renar. Som mötets beslut anses den mening för vilken flertalet röster har avgivits. Vid lika röstetal avgör lotten.

Jord- och skogsbruksministeriet fastställer föreningens stadgar på framställning av mötet. Till föreningens styrelse förordnar ministeriet företrädare för staten. Delegationen för sameärenden utser en företrädare för samerna. I övrigt tillämpas föreningslagen (503/89) på föreningen.

### **3 kap**

#### **Renantal**

##### **21 §**

###### **Fastställande av renantalet**

Efter att ha hört Renbeteslagsföreningen och lantbruksproducenternas förbund bestämmer jord- och skogsbruksministeriet för tio år i sänder hur många livrenar ett renbeteslag varje år får hålla inom sitt område och hur många sådana renar en delägare högst får äga. Av särskilda skäl kan ministeriet ändra sitt beslut även under tioårsperioden.

När jord- och skogsbruksministeriet bestämmer maximiantalet livrenar per renbeteslag enligt 1 mom. skall ministeriet fästa uppmärksamhet vid att det sammanlagda antal renar som under vintern betar på renbeteslagets område inte får överstiga den uthålliga avkastningsförmågan hos renbeteslagets vinterbeten.

Då ett ändamålsenligt bedrivande av renskötsel förutsätter det, kan ett renbeteslag för högst ett år i sänder besluta att det största antalet livrenar inom renbeteslagets område skall vara mindre än det maximiantal som nämns i 1 mom. Renbeteslagets beslut skall verkställas omedelbart, om inte länsrätten bestämmer något annat på grund av anförda besvär. Antalet renar skall minskas enligt 22 §.

##### **22 §**

###### **Minskning av antalet renar**

Då ett renbeteslags eller en renägars antal livrenar överskrider det maximiantal som avses i 21 §, skall renbeteslaget under det följande renskötselåret besluta att det antal renar som sköts inom dess område skall minskas till det tillåtna maximiantalet. I första hand skall minskningen gälla de renar som inte tillhör delägare i renbeteslaget. Av de renar som tillhör delägarna minskas först de renar som ägarna har utöver det maximiantal som har fastställts för dem, och därefter minskas antalet i proportion till det antal renar som tillhör delägarna.

Ett renbeteslag kan av särskilda skäl besluta att en delägars renantal inte skall minskas. Motsvarande antal minskas därvid för de övriga renägarna i proportion till deras renantal.

Framgår det att antalet renar under det följande renskötselåret kommer att överskrida det tillåtna maximiantalet, får renbeteslaget besluta att antalet renar skall minskas redan under det löpande renskötselåret. På minskningen skall 1 och 2 mom. tillämpas. Renbeteslagets beslut kan verkställas omedelbart, om inte länsrätten bestämmer något annat på grund av anförda besvär.

Om en renägare inte minskar sitt renantal enligt renbeteslagets beslut, kan renvärden besluta att renbeteslaget skall ombesörja minskningen på renägarens vägnar.

## **4 kap**

### **Märkning av renar**

#### **23 §**

##### **Renmärke**

Varje ren skall förses med ägarens renmärke, vilket Renbeteslagsföreningen på framställning av renbeteslagets styrelse har godkänt för ägaren. De renar som avses i 4 § 3 mom. märks inte med ett renmärke, utan de skall få ett tilläggsmerke som avses i 25 § 1 mom. Varje renägare får endast ha ett renmärke. Ett renbeteslag och Renbeteslagsföreningen får dock ha två renmärken.

Inom det område som är särskilt avsett för renskötsel skall ett renmärke i mån av möjlighet bildas med iakttagande av vedertagna principer (*släktmärke*).

Närmare stadganden om renmärken och om renmärkning samt om sökande och beviljande av renmärken utfärdas genom förordning.

#### **24 §**

##### **Märkning av vissa renar**

En kalv och en omärkt ren som är äldre än ett år, vilka följer en renko, skall förses med renkoägarens renmärke. Andra omärkta renar skall renvärden sälja för renbeteslagets räkning eller förse med dess renmärke. Om en ren som är märkt med renbeteslagets renmärke konstateras följa en renko som inte hör till renbeteslaget, skall renens märke ändras så att renen blir märkt med renkoägarens renmärke.

Om ett renmärke är så illa skadat att det inte kan identifieras eller om det inte ger klarhet om ägaren, skall renvärden sälja renen. De medel som försäljningen inbringar skall ges renägaren. Kan ägaren inte identifieras inom skälig tid, hör medlen till renbeteslaget.

Med en i 9 § 2 mom. angiven renägars renmärke får endast renar som avlivas under det löpande renskötselåret förses.

För märkning av renar kan en delägare i ett renbeteslag påföras en märkningsavgift till renbeteslaget enligt vad stämman beslutar.

#### **25 §**

## **Märkning av renar vid övergång av äganderätten**

Den som får renar i sin ägo skall förse dem med sitt renmärke eller, om detta inte är möjligt eller han inte har ett eget renmärke, med ett annat tillräckligt märke som anger äganderätten (*tilläggsmerke*). Tilläggsmärket får användas tre år. Renbeteslaget kan av särskilda skäl bevilja tillstånd att använda ett tilläggsmärke sammanlagt högst åtta år. Renarna skall avlivas inom den tid under vilken märket får begagnas. Närmare stadganden om tilläggsmärken utfärdas genom förordning.

Den som blir ägare till alla med ett visst renmärke försedda renar har rätt att få detta märke godkänt för sig, om han inte redan har ett godkänt renmärke och om de förutsättningar för godkännande av renmärke som nämns i 23 § i övrigt föreligger och godkännandet inte medför men eller oreda. Kan renmärket inte godkännas för honom, skall 1 mom. iakttas.

## **26 §**

### **Avlysning av renmärke**

En renägare som önskar avstå från sitt renmärke skall anmäla detta skriftligen till renvärden. Denne skall sända anmälan vidare till Renbeteslagsföreningen, som beslutar om renmärkets avlysning.

Renar som är märkta med ett avlyst renmärke får en renägare hålla tre år efter renmärkets avlysning. Renbeteslaget kan av särskilda skäl bevilja tillstånd att hålla renar som är försedda med ett avlyst renmärke sammanlagt högst åtta år.

Har ett renmärke under tre år inte använts vid renmärkning och finns det inte renar som är märkta med det, skall Renbeteslagsföreningen efter att ha fått anmälan från renbeteslaget genom ett beslut konstatera att renmärket har förfallit. Den för vilken renmärket har godkänts skall bevisligen delges beslutet.

## **27 §**

### **Märkesdistrikt**

För en ändamålsenlig fördelning av olika renmärken mellan renskötselområdets skilda delar indelas området genom jord- och skogsbruksministeriets beslut i märkesdistrikt, om vilka stadgas närmare genom förordning.

## **5 kap**

### **Renskiljningar**

## **28 §**

### **Utförandet av renskiljningar**

Ett renbeteslag skall årligen hålla ett behövligt antal renskiljningar vid vilka de renar som avses bli slaktade (slaktrenar) skiljs från livrenarna. Vid skiljningarna fastställs dessutom det antal renar som skall slaktas och antalet livrenar som har varit med i skiljningen förses med märken som utvisar detta (*räkningsmärke*).

Om det något år skulle vålla ett renbeteslag oskäligt men att hålla renskiljningar på grund av att laven frusit eller av någon annan viktig orsak, kan Regionförvaltningsverket i Lappland befria renbeteslaget från skyldigheten att hålla renskiljning. Renarnas antal ska då anses vara detsamma som under det föregående året. (22.12.2009/1466)

Försummar ett renbeteslag att hålla behövliga renskiljningar, kan Regionförvaltningsverket i Lappland på ansökan berättiga något annat renbeteslag att utföra sådana på det försumliga renbeteslagets bekostnad. (22.12.2009/1466)

Om renskiljning skall deläggas i renbeteslaget, grannrenbeteslagen och Renbeteslagsföreningen underrättas i tillräckligt god tid på förhand.

## **29 §**

### **Renar som hör till ett annat renbeteslag**

För skötseln av renar som vid renskiljning konstaterats höra till ett annat renbeteslag har renbeteslaget rätt att uppbära en avgift som motsvarar skötselkostnaderna (*skötselavgift*) av det andra renbeteslaget. Renbeteslagsföreningen fastställer årligen på grundvalen av de genomsnittliga skötselkostnaderna storleken av skötselavgiften per inräknad ren.

Renvärden skall dra försorg om renar, som har konstaterats höra till hans renbeteslag vid renskiljning som hållits av ett annat renbeteslag, och se till att de avlägsnas från renskiljningsplatsen.

Renar som vid renskiljning har konstaterats höra till ett annat renbeteslag och som inte har avhämtats när renskiljningen avslutats skall jämte kalvar av renvärden på fördelaktigaste sätt säljas för renägarens räkning. För utlåning skall Renbeteslagsföreningen underrättas om de sålda renar vars ägare inte har kunnat fastställas och om deras renmärken.

## **30 §**

### **Renlängd**

Ett renbeteslag skall varje renskötselår på basis av renskiljningarna uppgöra en förteckning över de renar som ägs av delägare i renbeteslaget (*renlängd*). I renlängden skall även införas övriga renar som sköts inom renbeteslagets område samt de renar som ägarna har tagit i bruk utanför renskiljningarna. Motsvarande längd skall uppgöras över de renar som vid renskiljningar har konstaterats höra till andra renbeteslag.

Närmare stadganden om renlängden utfärdas genom förordning.

## **6 kap**

### **Skadeståndsstadganden**

## **31 §**

### **Förebyggande av skador**

Renar skall skötas så att de inte utan markägarens eller, om någon annan än markägaren har besittningsrätten, innehavarens tillstånd kommer in i odlingar eller skadar plantbestånd på skogsföryngringsytor eller i övrigt orsakar jord- och skogsbruket onödig skada. Utanför samernas hembygdsområde enligt 1 § 3 mom. förordningen om delegationen för sameärenden (824/73) skall renar dessutom skötas så att de inte kommer in i trädgårdar, på fasta bostäders gårdar eller på områden som används för andra särskilda ändamål.

Har renar skötts i strid med 1 mom., skall markägaren eller den som lidit skada anmäla saken till renbeteslaget, som omedelbart skall avlägsna renarna.

Försummar renbeteslaget sin skyldighet enligt 2 mom., har markägaren eller den som lidit skada rätt att avlägsna renarna på renbeteslagets bekostnad.

F om delegationen för sameärenden 824/1973 har upphävts genom F om delegationen för sameärenden 988/1990.

## **32 §**

### **Skyldighet att uppföra gården**

Ett renbeteslag är skyldigt att uppföra ett gärde eller någon annan anläggning eller konstruktion (*ingärdning*) för att odlingar och utanför samernas hembygdsområde även trädgårdar, fasta bostäders gårdar och områden som används för andra särskilda ändamål skall skyddas mot renar. Skyldigheten att uppföra gården föreligger då sådana behövs för att hindra skador och byggkostnaderna är skäligen jämfört med den sannolika nyttan av uppförandet. Tvister som gäller skyldigheten att uppföra gården avgörs av en värderingsnämnd.

Av synnerligen vägande skäl är renbeteslaget även skyldigt att ingärda plantbestånd på skogsföryngringsytor inom ett område som tillhör någon annan än staten eller en kommun eller en församling.

## **33 § (26.8.2011/988)**

### **Ingärdningsbidrag**

Bestämmelser om bidrag som beviljas ett renbeteslag för kostnader för ingärdning finns i lagen om strukturstöd för renhushållning och naturnäringar (986/2011).

33 § har ändrats genom L 988/2011, som träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet. Den tidigare formen lyder:

## **33 §**

### **Ingärdningsbidrag**

Om det bidrag som beviljas ett renbeteslag för kostnader för ingärdning stadgas i renhushållningslagen (161/90).

## **34 §**

### **Skada som ersätts**

Skador som renar har orsakat jord- och skogsbruket eller på områden som avses i 31 § 1 mom. skall ersättas den skadelidande. Skadestånd betalas likväl inte

1) till staten eller en kommun eller församling,

2) för skada som vållats av att lav och gräs på skogsmarker blivit nedtrampade eller uppätta eller då blad och barr på andra buskar eller träd än de som växer på busk- och trädplantor på skogsföryngringsytor blivit skadade,

3) för skada som uppkommit på mark som har överlåtits eller utarrenderats inom det område som avses i 2 § 2 mom. eller på en renskötselägenhet som avses i lagen om renskötselägenheter (590/1969), eller

4) till lägenhetsägare som avses i 6 § 1 mom. 4 eller 6 punkten i lagen om strukturstöd för renhushållning och naturnäringar. (26.8.2011/988)

4 punkten har ändrats genom L 988/2011, som träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet. Den tidigare formen lyder:

4) till lägenhetsägare som avses i 3 § 1 mom. lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringar (45/2000).

(21.1.2000/54)

Utan hinder av 1 mom. skall skadestånd betalas då lav som samlas för prydnadsändamål blivit nedtrampad eller uppäten utanför renskötseområdet inom en kommun som gränsar till eller delvis hör till renskötseområdet.

Twister om skadestånd avgörs av en värderingsnämnd. Skadeståndet kan jämkas enligt skadeståndslagen (412/74).

## **35 §**

### **Skadeståndsansvar**

Ersättning för en skada som har orsakats av renar betalas av det renbeteslag inom vars område skadan har inträffat. Då en skada har skett utanför renskötseområdet inom en kommun som gränsar till eller delvis hör till renskötseområdet, betalas skadeståndet av det renbeteslag vars område närmast gränsar till den plats där skadan inträffade. Har skadan orsakats av andra renar än sådana som har skötts inom det renbeteslags område som betalt skadeståndet, har renbeteslaget rätt att få ut skadeståndsbeloppet av det renbeteslag inom vars område de renar som har orsakat skadan bort bli skötta.

Har en skada för vilken ett renbeteslag enligt 1 mom. har betalt skadestånd orsakats av renar som enligt 41 § sköts av ägaren, är renbeteslaget berättigat att bära upp skadeståndsbeloppet av renägaren.

På skador som renar har orsakat utanför renskötseområdet i andra fall än de som nämns i 1 mom. tillämpas lagen angående ägors fredande mot skada av husdjur (47/21).

## **36 §**

## **Värderingsnämnden**

En värderingsnämnd har till uppgift att avgöra de ärenden som hör till den enligt 32 § 1 mom., 34 § 3 mom. och 43 § 4 mom. Värderingsnämnden består av en ordförande och två andra medlemmar. Ordföranden är en person som närings-, trafik- och miljöcentralen har förordnat. Innan ordföranden förordnas ska närings-, trafik- och miljöcentralen höra renbeteslaget och lantbruksproducenternas förening. Av de övriga medlemmarna ska en företrädare för de lokala lantbruksproducenterna och en för det renbeteslag som det aktuella ärendet gäller. (22.12.2009/1466)

Inom varje renbeteslag skall finnas ett behövligt antal av renbeteslaget valda värderingsmän. I varje inom renskötselområdet belägen kommun som avses i 35 § 1 mom. skall finnas ett behövligt antal värderingsmän som företräder lantbruksproducenterna och om valet av vilka stadgas närmare genom förordning.

Den som önskar få ett ärende behandlat i värderingsnämnden skall till ordföranden och motparten anmäla detta och samtidigt uppge den värderingsman som han har utsett till medlem av nämnden. Motparten skall så snart som möjligt efter att anmälan har kommit in meddela vilken värderingsman han har utsett till andra medlem. Lämnar han inte ett sådant meddelande inom tre dagar, skall länsmannen förordna en värderingsman på hans vägnar.

## **37 §**

### **Värderingsnämndens beslut**

Värderingsnämnden skall utan dröjsmål meddela beslut i ett ärende som har hänskjutits till den. Innan beslut meddelas skall parterna ges tillfälle att bli hörda. Beslutet skall bevisligen delges dem.

I ett beslut som rör ersättning för skada som har orsakats av renar skall värderingsnämnden fastslå hur omfattande skadorna är och bestämma det skadestånd som skall betalas till den skadelidande.

Nämnden skall i sitt beslut i en tvist som gäller skyldighet att uppföra gården fastställa renbeteslagets ingärdningsskyldighet.

Missnöje med värderingsnämndens beslut skall anmälas hos nämndens ordförande inom två veckor efter det beslutet delgavs. En part som har anmält missnöje skall göra saken anhängig vid underrätten genom stämning som skall tillställas motparten inom två månader efter det då han fick del av beslutet.

Har inte missnöje med värderingsnämndens beslut anmälts eller klandertalan mot beslutet väckts, får beslutet verkställas såsom domen i ett tvistemål.

## **38 §**

### **Arvode till medlemmarna i värderingsnämnden och deras ansvar**

En värderingsman som har varit medlem i en värderingsnämnd har rätt att få arvode för detta uppdrag och ersättning för sina resekostnader enligt de grunder som fastställs av

Regionförvaltningsverket i Lappland. Nämnden ska i sitt beslut bestämma om parternas skyldighet att ersätta kostnaderna. (22.12.2009/1466)

Medlemmarna i värderingsnämnden handlar under tjänsteansvar.

## **39 §**

### **Uppförande av rengärden**

På statens mark får skyddsgärden uppföras med jord- och skogsbruksministeriets tillstånd och renskiljningsgärden med tillstånd av den myndighet i vars besittning området är. Om uppförande av ett tillfälligt rengärde på statens mark skall den myndighet underrättas som har området i sin besittning.

För ett skyddsgärde som uppförs vid riksgränsen kan den behövliga nyttjanderätten tvångsinlösas till staten enligt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77).

Kostnaderna för uppförande och underhåll av ett skyddsgärde vid riksgränsen betalas av staten. Anslaget beviljas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. (22.12.2009/1466)

## **40 §**

### **Virkestagning**

Utan särskilt tillstånd får i statens skogar för renskötsel fritt tas virke för bränsle och kåtbygge. Virke som annars behövs vid renskötsel får från statens skogar köpas till gängse pris enligt anvisningar av den myndighet i vars besittning området är.

## **7 kap**

### **Skyddande av renar**

## **41 §**

### **Sammandrivning av renar**

Det är förbjudet att utan tillstånd av renbeteslagets styrelse driva samman och märka renar samt utföra andra arbeten som hör till renskötseln, om inte renbeteslagets stämman har beslutat något annat. En renägare har likväl rätt att vid renskiljning överta skötseln av sina egna renar eller en del av dem högst till den 15 juni. Renbeteslagets styrelse bestämmer för dessa renar ett betesområde som motsvarar antalet renar. En renägare som på nämnda sätt har tagit hand om sina renar är skyldig att i fråga om dem dra försorg om de uppgifter som stadgas i 7 § 1 mom.

Utan utfodring får renar hållas inom gärde högst 36 timmar i sträck.

Sammandrivning och transport av renar skall ske så att djurens hälsa inte lider men.

## **42 §**

## **Förebyggande av att renar skräms**

Det är förbjudet att skrämma renar. Skada och men som härigenom orsakas renägaren och renbeteslaget skall ersättas. Bortdrivning av renar för att förhindra skador anses inte som skrämmande av renar.

Den myndighet som övervakar att jaktlagen (290/62) följs samt en renägare och den som vallar renar får inom sitt eget renbeteslags område avliva en herrelös hund som under den tid hundar skall hållas kopplade påträffas i färd med att jaga renar på deras betesmarker eller som under någon annan tid påträffas när den river en ren som den jagat. Hunden får dock inte avlivas, om den kan tas fast eller skada annars kan förebyggas. Polisen skall omedelbart underrättas om att en hund blivit fasttagen eller avlivad.

Avverkningsarbeten skall utföras så att renar inte orsakas skada. Den som innehar avverkningsrätten skall ersätta renägaren för skada som har vållats med uppsåt eller av oaktsamhet.

På ersättande av skador som avses i denna paragraf tillämpas i övrigt skadeståndslagen.

JaktL 290/1962 har upphävts genom JaktL 615/1993.

## **8 kap**

### **Särskilda stadganden**

#### **43 §**

##### **Överlåtelse av renboskap**

Den som förvärvar renar genom köp eller gåva skall utan dröjsmål underrätta renvärden om detta.

Äganderätten till överlåtna renar övergår,

- 1) då renbeteslagets styrelse har godkänt överlåtelsen (*tillstånd till förvärv av renboskap*) eller
- 2) två månader efter det renvärden underrättades om överlåtelsen. Under denna tid har renbeteslagets styrelse dock rätt att fatta beslut om att köpa renarna (*förköpsrätt*).

Tillstånd till förvärv av renboskap kan förvägras och förköpsrätten utnyttjas, om detta krävs för att de som bedriver renskötsel som sitt yrke skall garanteras en tillräcklig utkomst. Tillstånd till förvärv av renboskap behövs inte och renbeteslaget har inte förköpsrätt, om köparen eller gåvotagaren är delägare i renbeteslaget, överlåtarens make eller någon som enligt 2 kap. ärvdabalken (40/65) kunde ärva överlåtaren, eller maken till en sådan person, eller överlåtarens fosterbarn eller dennes make.

När överlåtaren kräver det skall renbeteslaget använda sin förköpsrätt, om det har vägrat tillstånd till förvärv av renboskap. När renbeteslaget använder förköpsrätten, skall det köpa alla överlåtna renar och betala överlåtaren samma pris för dem som han skulle ha fått av köparen. Om överlåtelsen varit vederlagsfri eller köpeskillingen väsentligt avvikit från gängse

pris, skall renbeteslaget till överlåtaren betala gängse pris för renarna. En tvist som gäller beloppet av gängse pris avgörs av värderingsnämnden.

#### **44 §**

##### **Sökande av ändring i ett renbeteslags beslut**

En renägare som är missnöjd med renvärdens beslut i en sak som gäller honom själv har rätt att få ärendet behandlat av renbeteslagets styrelse. Sådan behandling skall begäras inom trettio dagar från den tid då renägaren fick del av renvärdens beslut.

Om renägaren är missnöjd med styrelsens beslut, har han rätt att få beslutet behandlat vid renbeteslagets stämma. Ett skriftligt yrkande om detta skall lämnas till renvärdens inom trettio dagar från den dag då underrättelse om beslutet gavs vid den stämma som avses i 18 §.

I beslut av renbeteslagets stämma får en renägare söka ändring hos länsrätten, om beslutet kränker hans rätt eller har tillkommit i fel ordning eller annars strider mot lag. När ändring söks skall iakttas lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Vad som stadgas i 2 mom. gäller inte beslut av renbeteslagets styrelse genom vilket tillstånd till förvärv av renboskap har beviljats eller styrelsen har avstått från att använda sin förköpsrätt. Den som förvärvar renarna får enligt 2 och 3 mom. söka ändring i ett beslut av renbeteslagets styrelse eller renbeteslagets stämma som gäller förvägran av tillstånd till förvärv av renboskap och utnyttjande av förköpsrätt.

L om ändringssökande i förvaltningsärenden 154/1950 har upphävts genom FörvaltningsprocessL 586/1996.

#### **45 §**

##### **Besvär över Renbeteslagsföreningens beslut**

Ändring i Renbeteslagsföreningens beslut får sökas av den som berörs av beslutet, på den grund att beslutet inte har tillkommit i behörig ordning eller annars strider mot lag eller föreningens stadgar. Besvär anförs hos länsrätten i Lapplands län. När ändring söks skall iakttas lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden.

Förvaltningsdomstolarna har kommit i Länsrättens ställe. Se FörvaltningsdomstolsL 430/1999. L om ändringssökande i förvaltningsärenden 154/1950 har upphävts genom FörvaltningsprocessL 586/1996.

#### **46 §**

##### **Tillgrepp av renar**

Tillgrepp av renar och försök därtill bestraffas enligt 28 kap. 1-3 §§ eller 29 kap. 1-4 §§ strafflagen.

#### **47 §**

##### **Renskötselförseelse**

Den som

1) utan tillstånd för eller försöker föra renar från ett renbeteslag till ett annat eller bort från Finland eller från en annan stat till Finland,

2) uppsåtligen underlåter att på det sätt som stadgas uppge det antal renar som skall införas i renlängden eller uppger ett oriktigt antal,

3) uppsåtligen försummar att minska sitt renantal på stadgat sätt,

4) i strid med 42 § skrämmer renar, eller

5) på något annat sätt bryter mot denna lag eller stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag, för *renskötsel*förseelse dömas till böter.

#### **48 § (22.12.2009/1466)**

#### **Finansiering av Renbeteslagsföreningens verksamhet**

I statsbudgeten ska årligen anvisas ett anslag som Renbeteslagsföreningen förfogar över för fullgörandet av sina uppgifter enligt denna lag. Anslaget beviljas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

#### **49 §**

#### **Uppbörd av avgifter**

Försummar en renägare att i tid betala den avgift som avses i 11 § 1 mom., 12 § 1 och 3 mom. eller 24 § 4 mom., har renvärden rätt att sälja så många av renägarrens renar som behövs för att priset skall täcka avgiften. Sedan avgiften har förfallit till betalning får den även mätas ut utan dom eller utslag.

#### **50 §**

#### **Köpbok**

Då renar köps till slaktdjur skall köparen föra en köpbok, i vilken införs plats och tid för köpet, antalet köpta renar, renarnas märken, priset och könet samt säljarens namn och adress och hans kvittering. Köpboken skall på uppmaning visas för renvärden, för någon som har fullmakt av renbeteslaget eller för en funktionär vid Renbeteslagsföreningen.

#### **51 §**

#### **Försäkran**

Innan en renvärd, en vicevärd, en arbetsledare, ordföranden eller en värderingsman i en värderingsnämnd eller en räknare vid renskiljning börjar utföra sitt uppdrag skall han teckna under en försäkran, om vilken stadgas närmare genom förordning.

## **52 § (22.12.2009/1466)**

### **Tillsyn**

Regionförvaltningsverket i Lappland utövar tillsyn över att denna lag samt de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den blir iakttagna och verkställda.

Underlåter ett renbeteslag uppsåtligen att iaktta bestämmelser eller föreskrifter som angår dess verksamhet, ska Regionförvaltningsverket i Lappland vid vite eller vid äventyr att det försummade arbetet utförs på renbeteslagets bekostnad bestämma att det som har gjorts eller underlåtit orättmätigt ska rättas till.

## **53 §**

### **Förhandlingsskyldighet**

Vid planering av åtgärder som gäller statens marker och väsentligt inverkar på renskötseln skall statens myndigheter förhandla med företrädare för det berörda renbeteslaget.

## **54 §**

### **Närmare stadganden**

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

## **55 §**

### **Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1990. Genom den upphävs lagen den 4 juni 1948 om renskötsel (444/48) jämte senare ändringar.

Stadgandena i 43 § tillämpas endast på överlåtelse som har skett före ikraftträdandet.

Renbeteslag som har bildats före ikraftträdandet anses utan särskilda åtgärder vara bildade enligt denna lag.

Ett villkor enligt 2 § 2 mom. i den upphävda lagen förblir gällande, om det har trätt i kraft tidigare än denna lag.

### **Kuva**

Regeringens proposition 244/1989, Jord- och skogsbruksutsk. bet. 7/1990, Stora utsk. bet. 69/1990

### **Ikraftträdelsestadganden:**

#### **28.6.1993/614:**

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. (L 614/1993 trädde i kraft enligt F 1330/1993 den 1.1.1994.)

RP 192/92, JsUB 8/93

**30.12.1996/1353:**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

RP 229/1996, JsUB 25/1996, RSv 241/1996

**21.1.2000/54:**

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

RP 104/1999, JsUB 16/1999, RSv 128/1999

**22.12.2009/1466:**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

RP 161/2009, FvUB 18/2009, RSv 205/2009

**26.8.2011/988:**

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

RP 247/2010, JsUB 34/2010, RSv 353/2010